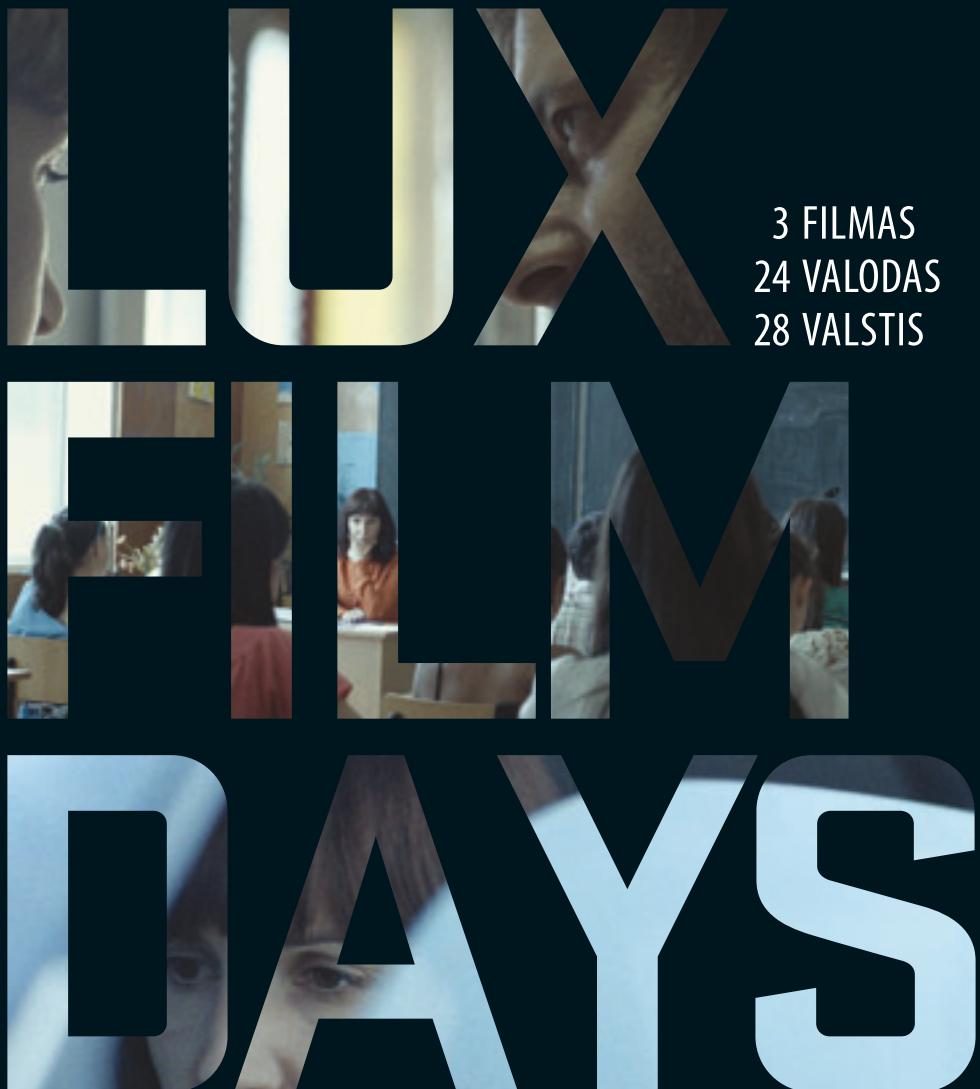

LUX FILM DAYS

MĀCĪBA (UROK)

Kristina Grozeva, Petar Valchanov
Bulgārija, Grieķija

MĀCĪBA (UROK)

KRISTINA GROZEVА, PETAR VALCHANOV

Nadja ir angļu valodas skolotāja. Viņa dzīvo kopā ar savu vīru, kuram nav darba, un abu četrgadīgo meitu. Kādu dienu, kad Nadja pārnāk mājās no darba, viņu gaida tiesu izpildītājs — bankai nav veikti kredīta maksājumi. Nadjas vīrs naudu izmantojis citiem mērķiem. Nadjai ir trīs dienas, lai savāktu naudu un atmaksātu parādu bankai; ja tas nenotiks, viņas māju pārdos. Laika nav daudz, šķēršļi krājas, un līdz tam nevainojamais Nadjas godigums tiek pakļauts pārbaudījumiem.

DAŽI ANALĪZES ELEMENTI

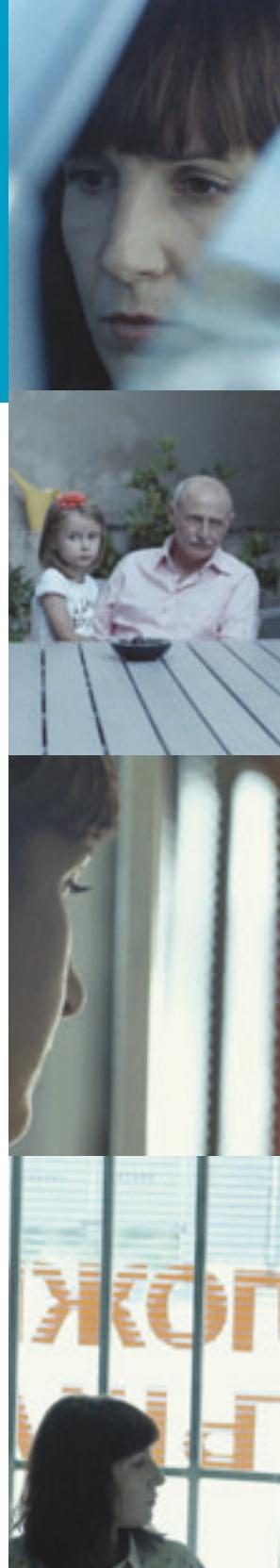
Filmas varone saskaras ar sarežģījumiem personiskajā dzīvē (ir jāatmaksā parāds) un profesionālajā dzīvē (viņa nespēj pielaut, ka skolā izdarīta zādzība palielk nesodita). Šie divi loģiski nesaistītie sižeta pavedieni filmas beigās savijas kopā.

PRINCIPIĀLA SIEVIETE

Filma sākas šādi. Kādai skolnieci tiek nozagts maks ar visu naudu, kas bijusi paredzēta pusdienām ēdnīcā. Skolotāja Nadja pieprasī audzēkniem iztukšot savas somas, lai cietuši meitene varētu pārmeklēt, vai kādā no tām neatrodas viņas maks. Pārmeklēšanai nav rezultātu, tāpēc Nadja pieprasī, lai ikviens piedālītos naudas vākšanā nolūkā kompensēt zaudējumu, un pirmā kēras pie sava maka. Stundas beigās viņa pazīno, ka dod zaglim iespēju izpirkst savu vainu, un piestiprina pie sienas tukšu aploksnī, kurā zaglis varēs, nevienam neredzot, ielikt nozagto naudu. Nākamajā stundā viņa pārbauda aploknes saturu, taču no tās, sasmīdinot skolēnus, izkrit tikai izsmēķis. Tad Nadja pazīno, ka neatstās šo zādzību nesodītu.

Šīs divas filmas sākuma ainas norāda uz personību, kam rūp taisnīgums un kam piemīt sevišķi stingri uzskati par skolotāja amata morālo raksturu. Nadjas uzdevums nav vien mācīt angļu valodu, bet arī izglītot šā vārda spēcīgākajā nozīmē, proti, aizstāvēt konkrētas vērtības, šajā gadījumā — godīgumu un taisnīgumu, un likt tās ievērot. Šis ideāls viņas acīs ir sevišķi nozīmīgs. Būtībā visa viņas rīcība saistībā ar šo zādzību šķiet personisku motīvu vadīta.

Nadja arī tiek parādīta kā diezgan stingra un pat fanātiska persona — viņa nevainojami vienu pie otras sakārt burtnīcas, viņa pacel uz ielas nomestus atkritumus, lai tos ievietotu atkritumu urnā, viņas apjērbs ir nevainojams, un turklāt, kad viņa slīgst apcerē pie savas mātes kapa, viņa izņem un izklāj mutautiņu, lai uz tā apsēstos.

Saskaroties ar grūtībām, Nadja šķiet pilnībā valdām pār sevi un jo īpaši — pār savām emocijām. Viņa no tām šķietami distancējas, lai varētu racionāli izvērtēt notikumus un rīkoties. Gan saskaroties ar zādzību savā klasē, gan saduroties ar tiesu izpildītāju, kurš pazīno, ka viņas māja tiks nekavējoties pārdota, vai ar pasūtītāju, kurš atsakās viņai izmaksāt atlīdzību, Nadja aizstāv savu nostāju, bieži — ar sevišķu stingribu un saglabājot ārkārtīgu lietišķumu un mieru. Kopumā Nadja izceļas ar savu morālo stāju un saviem taisnīguma un kārtības ideāliem, kurus viņa ievēro nelokāmi un ar lielu pašsavalību.

ATMAKSĀJAMĀ PARĀDA JAUTĀJUMS

Par māju nav veikti kredīta maksājumi — Nadjas vīrs ir ignorējis atgādinājuma vēstules —, un, ja nauda netiks samaksāta triju dienu laikā, māja nonāks pārdošanā. Iesākumā Nadja meģina vienoties ar bankieri, taču tam nav rezultātu. Atliek sameklēt naudu. Vispirms Nadja dodas pieprasīt atlīdzību sevis veikto tulkojumu pasūtītājam, taču arī tur viņa neko nepanāk. Tad viņa vēršas pie auglotāja.

Tiklīdz Nadja ir atrisinājusi šo problēmu, rodas cita — vīrietis, kuram viņa veikusi tulkojumus, ir bankrotējis un aizbēdzis, līdz ar to viņa nevar rēķināties ar savas atlīdzības izmaksu. Tāpēc Nadja auglotājam lūdz pagarināt aizdevuma atmaksas termiņu. Atmaksāšana pieņem negaidītu veidolu: Nadjai tiek pieprasīts Mitko — auglotāja krustdēlam — izlikt labāku atzīmi, nekā viņš ir pelnijis. Nadja attopas tikpat pretrunīgā situācijā kā jaunais zaglis, kuru viņa meklēja filmas sākumā. Šā spoguļefekta dēļ Nadjai sev jājautā: kādi iemesli lika zēnam zagt? Un kāpēc viņa tik neatlaidīgi tiecās zēnu sodīt?

KINEMATOGRĀFISKĀ IZTEIKSME

Filmai "Mācība" (*Urok*) piemīt izteiksmīgas mākslinieciskās iezīmes. Tas ir mazrunīgs kino, kas aicina skatītāju interpretēt notiekošo pašam. Nadja ir vārdos skopa; viņa nav daiļrunīga, un viņas seja nepauž emocijas. Pateicoties tam, kā mainās Nadjas žesti un situācijas, kurās viņa atrodas, skatītājs var rekonstruēt Nadjas garīgo stāvokli, izprast viņas rīcības iemeslus un, visbeidzot, saprast notikumus, Nadjas rīcību un viņas izjusto.

Filmas ritms šķiet līdzināmies galvenās varones dzīves ritmam: dažbrīd tas ir ātrs, efektīvs, tiek pievērsta uzmanība svarīgākajam, bet citos brīzos — lēns, dodot laiku pārdomām vai šaubām. No šāda viedokļa Nadju var pielīdzināt brāļu Dardēnu filmas "Rozeta" (Belgija, 1999) galvenajai varonei vai Stefāna Brizē filmas "Tirgus likums" (Francija, 2015) varonim Tjerī — abi minētie tēli, tāpat kā Nadja, atrodas sarežģītā situācijā un vēro notiekošo, savas domas nepaužot vārdiem. Šādu kino stilu var klasificēt kā dokumentālu, un tas palidz paust sociālu kritiku, atmaskojot individuālismu un lielākas nozīmes piešķiršanu naudai nekā morālajām vērtībām un ideāliem.

PĀRDOMĀM

Filmas nosaukums — "Mācība" (*Urok*) — acīmredzami ir atsauce uz galvenās varones profesiju. Taču Nadjas stāsts un viņas finansiālās grūtības rosina nosaukumam meklēt citu, ne tik burtisku skaidrojumu. Kā šo nosaukumu varētu interpretēt? Kurš kuram šajā stāstā dod mācību?

Nadja ir neviennozīmīgs tēls, kas savas stingribas, humora izjūtas trūkuma, izteiktās pašsavaldības dēļ var dažos raisīt antipātijas, bet citiem, gluži pretēji, šķist tuvs, pateicoties Nadjas morāles vērtībām, cieņai un tam, kā viņa reāgē uz grūtībām. Ko par šo tēlu domājat jūs? Piemēram, vai uzskatāt, ka viņas priekšstats par taisnīgumu ir vispārēji piemērojams?

JAUTĀJUMS

Filmā tiek plaši skarta parāda tematika: Nadja ir parādā bankai, pēc tam auglotājam; tēvs savai sievai "ir parādā" kapakmeni; mazais zaglis klasei "ir parādā" naudu; pasūtītājs ir Nadjai "parādā" atlīdzību. Parāda procenti — savā ziņā maksa par pakalpojumu — ir, pats par sevi saprotams, ekonomiska rakstura, taču reizumis arī morāla vai psiholoģiska maksa. Šī morālā maksa dažkārt ir pārmērīga un līdzinās pazemojumam. Beigu beigās parādnieks nonāk aizdevēja pakļautībā. Vai varat attīstīt šo apgalvojumu un izdarīt salīdzinājumu ar valstu parādiem?

Anne Vervier

les grignoux

REŽISORI: Kristina Grozeva, Petar Valchanov

SCENĀRIJA AUTORI: Kristina Grozeva,

Petar Valchanov

LOMĀS: Margita Gosheva, Ivan Barnev,
Ivanka Bratoeva, Ivan Savov, Deya Todorova,
Stefan Denolyubov

OPERATORS: Krum Rodriguez

PRODUCENTI: Kristina Grozeva,
Petar Valchanov, Konstantina Stavrianou,
Rena Vougioukalou, Magdlena Ilieva

KINOSTUDIJAS: Abraxas Film Ltd, Graal films,
Little Wing

GADS: 2014

ILGUMS: 105 min.

ŽANRS: drāma

VALSTIS: Bulgārija, Grieķija

ORIĢINĀLVALODA: bulgāru

MŪSU STĀSTUS IZGAISMO FILMU RADĪTĀS EMOCIJAS

Eiropas Parlaments piedāvā noskatīties trīs filmas, kuras sacenšas par 2015. gada *LUX* kino balvas konkursa galveno balvu:

“MEDITERRANEA” — režisors *Jonas Carpignano*
(Itālija, Francija, ASV, Vācija, Katara)

“MUSTANGS” (MUSTANG) — režisore *Deniz Gamze Ergüven*
(Francija, Vācija, Turcija, Katara)

“MĀCĪBA” (UROK) — režisori *Kristina Grozeva* un *Petar Valchanov*
(Bulgārija, Grieķija)

Šie daudzšķautnīgie stāsti, kas ir jauno un talantīgo Eiropas kinorežisoru uzcītīga darba un radošās izdomas rezultāts, tiks demonstrēti *LUX* filmu dienu 4. ciklā.

LUX KINO BALVA

Kultūrai ir būtiska loma mūsu sabiedrības veidošanā. Ar šo vadmotīvu Eiropas Parlaments 2007. gadā izveidoja *LUX* kino balvu, kā mērķi izvirzot Eiropas filmu aprites veicināšanu Eiropā un Eiropas mēroga debašu un diskusiju uzsākšanu par būtiskām sabiedrības problēmām. *LUX* kino balva ir unikāla iniciatīva. Lielākā daļa filmu, kuru uzņemšanā ir piedalījušās Eiropas valstis, tiek rādītas tikai uzņemšanas valstī un reti tiek izplatītas citur, pat ne citās Eiropas Savienības valstīs, bet *LUX* kino balva sniedz trim Eiropas filmām unikālu iespēju nodrošināt titrus 24 ES oficiālajās valodās.

Eiropas Parlamenta deputāti balsojumā izraudzīsies vienu *LUX* kino balvas ieguvēju, kas tiks nosaukta 2015. gada 25. novembrī.

LUX FILMU DIENAS

SKATIES, DISKUTĒ UN BALSO

@luxprize
#luxprize

LUX kino balva ļāva aizsākt arī *LUX* filmu dienu tradīciju. Kopš 2012. gada *LUX* filmu dienas sniedz trim *LUX* kino balvas finālistēm iespēju sasniegt plašu kino skatītāju loku. Aicinām izbaudīt *LUX* filmu dienas — neaizmirstamu kultūras pieredzi, kas sniedzas pāri robežām. No 2015. gada oktobra līdz decembrim varēsīt pievienoties pārējiem kinomīliem visā Eiropā un noskatīties filmas “Mediterranea”, “Mustangs” (*Mustang*) un “Mācība” (*Urok*) vienā no 24 ES oficiālajām valodām. Neaizmirstiet nobalsot par sev tīkamāko filmu mūsu tīmekļa vietnē luxprize.eu vai *Facebook* lapā!

SKATĪTĀJU BALVA

Skatītāju balvu piešķir *LUX* kino balvas skatītāju balsojuma uzvarētajai. Izmanto iespēju un nobalso par “Mediterranea”, “Mustangs” (*Mustang*) vai “Mācība” (*Urok*) — balsotāji piedalīsies loterijā, kurā tiks izlozēti Eiropas Parlamenta piešķirts ielūgums uz Karlovivaru Starptautisko kino festivālu, kas notiks 2016. gada jūlijā un kur ielūguma saņēmējs paziņos skatītāju balvas ieguvēju.